

De vernederde

De vernederde

Johan van Caeneghem

Voor Annemie

Schrijver: Johan van Caeneghem
Coverontwerp: Johan van Caeneghem
ISBN: 9789402186369
© Johan van Caeneghem

Noordland is een fictief land in noordelijk Europa.
De hoofdstad is Vrijborg.

Men betaalt er met Noordlandse kronen.

Toeristen bezoeken het graag wegens zijn gevarieerd landschap.
Je vindt er zowel fjorden en stranden als bergen en bossen.

De Nevet is een belangrijke rivier.

Proloog

(maandag 13/2, 2.45u)

De man voor hem viel niet meteen.

Daarom sloeg Jacob nog eens. Het hoofd kraakte en volgde het lichaam naar de grond. De man plofte met zijn gezicht in de aarde. Bloed verspreidde zich in zijn haar.

Jacob draaide hem om en de man keek hem aan. Hij bewoog zijn mond, wilde nog wat zeggen, maar er restten hem alleen enkele laatste ademtochten.

Het licht verdween uit zijn ogen.

Dan was hij dood.

Jacob liet de woede in zich bedaren en keek om zich heen. Het was donker en er hing regen in de lucht. Op dit vroege uur had niemand hier iets te zoeken. Behalve als je een afspraak had die het daglicht schuwde. Ze bevonden zich ver genoeg van nieuwsgierige blikken, hij en de dode, maar vroeg of laat zou hier wel iemand langskomen en het lichaam vinden.

Dat mocht. De dode mocht gevonden worden.

Hij mocht alleen niet postuum als overwinnaar uit deze ontmoeting komen.

Jacob veegde zijn hamer aan een graspol af, stak hem in zijn riem en dacht na.

Dan doorzocht hij de zakken van zijn slachtoffer. Hij nam autosleutels, een gsm en een portefeuille en liep naar zijn auto die aan de ingang van het terrein stond.

Hij reed over een asfaltbaantje tussen dennen door naar de nationale weg waarlangs hij gekomen was en kwam geen enkele andere auto tegen. Hij sloeg rechtsaf naar een woonwijk even verderop en parkeerde zijn auto in een straat die langs een bos liep. Het bos grensde aan het terrein waar hij de man gedood had.

De gordijnen en rolluiken van de huizen tegenover het bos waren gesloten. Hier hield men van zijn nachtrust en zelfs voor degenen die vroeg moesten opstaan was het nog geen tijd.

Het was makkelijk om de auto van de dode te vinden. De sleutels hoorden bij een oud Volkswagen model. De andere auto's in de straat waren van recente makelij en zagen er keurig uit. De auto van de dode was vuil. Net zoals de dode zelf.

Jacobs hartslag ging omhoog toen hij in de auto keek. Hij vond niet meteen wat hij zocht. Niet op de zetels vooraan, niet op die achteraan. Woede welde weer in hem op. En paniek.

Dan hoorde hij gejank. Hij opende de kofferdeur. Een hond keek hem met bange ogen aan.

'Tascha!'

Het gejank veranderde van bang naar blij en de hond krabbelde recht.

'Rustig, meisje. We willen de buurt niet wakker maken. Kom.'

Tascha droeg een leiband. In Jacobs ogen was het een marteltuig. Hij moest de impuls bedwingen om hem af te doen. In deze nette buurt mochten honden niet loslopen en er moest toch maar eens iemand slapeloos zijn en de straat opgaan.

Hij tilde Tascha uit de koffer en zette haar voorzichtig op het trottoir. Ze stond onvast op haar poten en dreigde zelfs even in elkaar te zakken.

'Wat heeft die idioot je aangedaan?'

Tascha kwispelde en rilde onder Jacobs streling.

Jacob opende de voorste deur van de auto. Hij haalde een map uit het handschoenkastje en liep toen met Tascha weg zonder de auto af te sluiten.

Een vrouw in de huizenrij was wakker geworden en tuurde langs een opzij geschoven gordijn. Ze herkende de vroege wandelaar met zijn hond niet want ze had haar bril niet op. Bovendien stelde de straatverlichting niet veel voor.

Ze volgde hem en de hond met haar wazige blik tot ze uit de straat verdwenen waren.

(maandag 13/2, 5.58u)

Martin Van Regenbogen had het gevoel nog maar net ingeslapen te zijn, toen zijn telefoon hem wakker maakte. De vorige avond was hij om elf uur doodmoe naar bed gegaan.

'Martin, we hebben hier een lijk.'

'Waar is hier?'

'Een verlaten camping nabij de Lindenwijk. Ik stuur je het adres.'

Een kwartier later zat Martin ongeschoren in zijn Volvo. Het was nog donker. Het regende. Prima voor het sporenonderzoek, dacht hij. De ruitenwissers schraapten over de voorruit en Martin besloot voor de tweede maal die week naar de garage te rijden om ze te laten vervangen. Veertig minuten later bereikte hij camping De Zwaan die al druk bevolkt werd door collega's en de technische recherche. Ilja Beck en Lin Simona, twee rechercheurs van zijn team waren er ook. Ilja had hem gebeld en praatte met een in het wit verpakte man van de technische recherche. Lin kwam hem tegemoet.

'Een man van vooraan de dertig. Het hoofd ingeslagen. Geen portefeuille, geen identiteitspapieren. Geen gsm. '

Lin was zelf dertig en al twee jaar Martins rechterhand. Martin was twintig jaar ouder. Ze konden tot nu toe prima met elkaar opschieten, ondanks het leeftijdsverschil. Lin oogde altijd fris en uitgerust en Martin vroeg zich af hoe ze dat voor elkaar kreeg. Hijzelf begon zijn leeftijd te voelen en stelde het altijd uit daar iets aan te doen. Sport was niets meer voor hem. Zelfs wandelen was er teveel aan.

Hij volgde haar naar de plaats delict, waar een tent stond. Daarin zat een man op zijn knieën naast het lichaam. Martin herkende de brede schouders van Eelco Simmel, de patholoog.

De ogen van de dode man waren open en zijn mond gaapte als in verbazing.

'Hij is twee keer geslagen met een zwaar, stomp voorwerp. Ik gok op een hamer.'

'En verder?'

'We hebben sporen van laarzen gevonden. En een bandenspoor.'

'Hoelang ligt hij hier al?'

'Maximum een uur of vijf.'

'Wie heeft hem gevonden?'

'Een jonge vrouw die aan het joggen was,' zei Lin.

'Joggen? Op een verlaten camping? Op dit uur?'

'Ze jomt altijd voor ze naar haar werk gaat en gebruikt de camping als een kortere weg naar het wandelpad in het bos hier achter.'

'Waar is die vrouw nu?'

Lin knikte naar buiten, naar een busje van de politie.

'Er is iemand van slachtofferhulp op komst. Ze is nogal onder de indruk.'

Martin boog zich naar het lijk toe. Het gezicht was ongeschoren, net als dat van hem. Het was vuil van de aarde waarop het gevallen was.

'Hij ligt op zijn rug,' stelde Martin vast.

'Maar de wonden zitten op zijn achterhoofd,' zei Eelco. 'Iemand heeft hem omgedraaid nadat hij is neergeslagen.'

'De jogster was het niet,' zei Lin. 'Die heeft hem met geen vinger aangeraakt.'

'De dader of nog een derde persoon die zich uit de voeten heeft gemaakt,' zei Martin.

Een agent kwam de tent binnen.

'Hoofdinspecteur, we hebben mogelijk de auto van het slachtoffer gevonden. Hij staat aan de andere kant van het bos.'

De agent was klein, bleek en buiten adem. Hij had duidelijk niet de conditie van Lin die regelmatig marathons liep.

'Hoever van hier?'

'Vijfhonderd meter door het bos. Een kilometer als je om het bos heen loopt of rijdt.'

'Tenminste een deel van dat bos moet afgesloten worden,' zei Martin.

'Daar zijn we mee begonnen,' zei de agent.

'Goed. Op naar die auto.'

Ze verlieten de tent en Martin stapte richting zijn Volvo. Hij ving nog net de vragende blik in Lins ogen. Nee, hij had geen zin om door een vochtig bos te struinen. Lin stapte dan maar bij Martin in.

Een oude Volkswagen Passat break.

Een oldtimer zelfs, schatte Martin. Toen ze uitstapten was het gestopt met regenen. Er brak maanlicht door de wolken. In het licht van halogeenlampen waren medewerkers van het forensische team de auto al aan het onderzoeken. De auto stond tegen de stoeprand van een straat die langs het wandelbos liep. Bewoners waren naar buiten gekomen en werden op afstand gehouden.

Een jongeman in burgerkledij begroette Martin en Lin.

'We hebben sporen van een hond gevonden.'

'En wie ben jij?' vroeg Martin.

'O ... Excuseer. Seppe Sandberg, inspecteur.'

'Seppe werkt sinds twee weken in ons team,' zei Lin.

'Hebben wij al met elkaar gesproken?'

De jongeman was uit het lood geslagen.

'Jazeker, meneer ... chef. Maar u had het net heel druk.'

'Kan zijn. Ik heb het wel meer druk. De commissaris heeft je ons toegewezen, veronderstel ik?'

'Klopt,' zei Lin.

'Sporen van een hond, zei je. Hoe weet je dat?'

Ze liepen naar de metaalgrijze auto die al een tijd geen carwash meer had gezien.

De kofferdeur stond open. In de koffer lag een blauw-wit geruite deken.

'We hebben haren gevonden,' zei Seppe, nog altijd wat van zijn apropos.

'En ...'

'En?'

'En het deken ruikt naar hond.'

Martin boog zich en rook.

'Inderdaad. Hier heeft onmiskenbaar een hond gelegen.'

Seppe vertrok zijn lippen in wat een glimlach moest verbeelden.

'Maar,' zei Martin. 'die haren kunnen toch ook van een mens zijn.'

Daarvoor moeten we de resultaten van het labo afwachten, nietwaar?'

'Ja chef,' zei Seppe.

'Start jij het buurtonderzoek?'

Martin knikte naar de huizen en mensen om hen heen.

'Natuurlijk chef.'

Seppe Sandberg maakte zich uit de voeten.

'Hoe oud is die jongen?' vroeg Martin.

'Tweeëntwintig,' zei Lin. 'Volgens de commissaris is hij uiterst bekwaam.'

'Dat hoop ik. Ze had me wel eens persoonlijk kunnen verwittigen.'

'Misschien deed ze dat per mail.'

'Sinds wanneer is een mail persoonlijk?'

Martin ging vooraan in de auto kijken. Binnen was die even groezelig als buiten. Het bestaan van een stofzuiger of vod was de eigenaar al een poos onbekend. De auto rook naar sigaretten en de asbak was overvol. Martin nam een peukje.

'Chesterfield. Heb ik ook nog gerookt.'

Het handschoenkastje stond open en bevatte oude wegenkaarten, een kapotte gsm, een schroevendraaier, wat kleingeld en andere rommel, maar geen map met papieren.

Martin wenkte een politieman in uniform.

'Waren de deuren los?'

'Ja meneer.'

'En de documenten van de auto?'

'Waren er niet meneer.'

'Goed. Dank je.'

De agent raakte even zijn pet aan en vervoegde Seppe Sandberg die met enkele omstanders sprak.

'Het slachtoffer heeft dus vergeten zijn auto op slot te doen en reed ofwel zonder boorddocumenten of heeft ze ergens thuis liggen,' zei Martin. 'Gezien zijn slordigheid zou me dat niet verwonderen.'

'Hij is met zijn hond in het bos gaan wandelen,' zei Lin, 'is bij de camping uitgekomen en heeft daar zijn moordenaar ontmoet.'

'Als hij een hond bij had,' zei Martin. 'En als hij door het bos gelopen is. Misschien had hij daar zoals ik geen zin in en is hij er omheen gelopen.' Een vrouw in wit pak nam foto's van de auto en de omgeving. Martin en Lin lieten haar haar werk doen en reden terug naar de plaats delict. Daar had Eelco zijn laatste vaststellingen gedaan. Eén ervan was dat hij geen autosleutels op het lichaam gevonden had.

'Waarom neemt onze dader de autosleutels van zijn slachtoffer?' zei Martin.

'Alvast niet om met de auto weg te rijden,' zei Lin.

'Om iets uit die auto te nemen,' zei Martin.

'De autopapieren?' zei Lin. 'Hij heeft ook de identiteitskaart meegenomen. En de gsm. Misschien om de documenten te vervalsen en de telefoon te verkopen.'

'Is dat een reden om iemand dood te slaan?'

Martin kende zelf het antwoord op die vraag. Mensen hadden niet veel nodig om elkaar van het leven te beroven.

'Was er nog iets?' vroeg Eelco.

'Nee, dank je,' zei Martin. 'We zien elkaar bij de autopsie.'

(maandag 13/2, 10.14u)

Het politiegebouw van Vrijborg was een grijze toren van staal en glas in het moderne deel van de stad, aan de westkant van de Nevet. De architect had het sober en functioneel willen houden en dat was hem gelukt. Maar Martin vond het lelijk. Zelfs drie jaar na de verhuis uit het historische centrum aan de oostkant van de rivier kon de Kubus, zoals iedereen het gebouw noemde, hem nog neerslachtig maken. Zeker op een regenachtige maandagmorgen in februari, na een oproep voor een moord.

Hij was zich bewust van zijn ongeschoren gezicht terwijl hij zijn team toesprak en rook de slaap nog op zichzelf.

'Weten we ondertussen al van wie die auto is?'

Inspecteur Hafida Mimoun die het meeste opzoekingswerk op de computer verrichtte antwoordde hem.

'Behoort toe aan Leonard Mennes, achtendertig jaar, lasser van opleiding, maar een groot deel van zijn volwassen leven een kleine crimineel.'

'Hebben wij al met hem te maken gehad?'

'Vijf jaar geleden dook zijn naam op in een dossier van afpersing, waar hijzelf niet rechtstreeks mee te maken had. Hij kende de afperser vanuit de gevangenis.'

'En hij is de ongelukkige op de camping?'

'Ja. Een buurman heeft hem al geïdentificeerd. We zijn op zoek naar familie, maar die hebben we nog niet gevonden.'

'Wat had Leonard Mennes zoal op zijn kerfstok?'

'Occasionele autodiefstal. Inbraken met kleine buit. Hij zat er een tijd voor in de bak. Hij vermeed geweld, maar was er niet vies van. Af en toe een knokpartij in een danstent.'

'Vrouw, kinderen?'

'Leonard woonde alleen. Hij is nooit getrouwd geweest.'

'Weten we iets meer over die hond?'

Seppe Sandberg die stijf rechtop stond en aandachtig luisterde, zei:
'We hebben een hondenmand in zijn woonkamer gevonden. En hondenvoer in de keuken. In de mand lagen dezelfde haren als in de auto.'
'Enig idee welk ras?'
'Dat is nog niet duidelijk, chef.'
'We hebben dus een kleine crimineel die op een maandagochtend met zijn hond in een bos gaat wandelen, op een oude camping terecht komt en daar het hoofd wordt ingeslagen. Hoever is de plaats delict van zijn woonplaats verwijderd?'
'Zo'n acht kilometer,' antwoordde Ilja.
'Waarom zo ver rijden? Zo vroeg in de ochtend?' vroeg Martin, zowel aan zichzelf als aan zijn team. Hij wilde hen altijd zover krijgen dat ze als één brein dachten en tegelijk een zaak vanuit verschillende standpunten bekeken.
'Leonard woonde in de Sparstraat in Leliestad,' zei Lin. 'Vlakbij zijn huis is een parkje met een hondenwei.'
'Misschien was hij slapeloos,' zei een brigadier in uniform. 'En wilde hij eens een andere wandeling maken.'
'Wat hij dus beter niet had gedaan,' zei Martin. 'Want hij liep duidelijk iemand in de weg.'
'Zijn hond loopt nog ergens los, wellicht met een leiband om zijn nek,' zei Ilja. 'Het kan toch niet lang duren voor iemand die opmerkt.'
'En hopelijk naar ons toe brengt,' zei Martin. 'Misschien moeten we een opsporingsbericht rondsturen.'
'Kan die hond ons wijzer maken?' vroeg Ilja.
'Als het een sprekende hond is, zeker,' grapte iemand. De groep lachte. Martin was niet in de stemming voor grapjes, maar onderdrukte een reprimande. Hij richtte zich tot Seppe die niet mee had gelachen.
'Hoe staat het met het buurtonderzoek?'
'Dat is bijna afgerond. We hebben met alle bewoners gesproken, maar niemand kon iets belangwekkends vertellen. Eén vrouw die ongeveer

tegenover de plek woont waar de auto stond, is deze ochtend naar het ziekenhuis gemoeten voor een onderzoek. Haar moeten we nog spreken.' 'Moeten we zeker doen,' zei Martin. 'Misschien hebben we geluk en heeft ze iets gezien.'

Hij sloot de eerste vergadering af en stuurde iedereen op pad om hun taken te vervullen.

Alleen Ilja en Lin bleven bij hem in de vergaderruimte.

'Ik kan hier voorlopig geen touw aan vastknopen. Jullie?'

'Kan het dat Leonard een afspraak had op die camping?' vroeg Ilja. 'Met één van zijn criminele vriendjes uit het verleden?'

'Moet hij daarvoor zijn hond meenemen?' vroeg Martin.

'Misschien is het een vechthond,' zei Ilja. 'Een rottweiler of een pitbull.'

'Het is natuurlijk een cliché,' zei Lin. 'maar daar lijkt Leonard wel het type voor.'

'Wat voor type?' vroeg Martin.

'Nu ja, wat ze tegenwoordig een marginaal type noemen. Lagere sociale klasse, macho, tatoeages, voorliefde voor geweldfilms en bier.'

'Inderdaad behoorlijk cliché, maar die zijn soms waar. Ilja, rij jij naar dat ziekenhuis waar die mevrouw naartoe moest. Dan gaan Lin en ik een kijkje nemen in Leliestad.'

In Leliestad woonden de minder gegoede burgers van Vrijborg. De werklozen, de steuntrekkers, de loontrekkers en ouderen met laag salaris of pensioen, de vluchtelingen en illegalen. Kunstenaars ook, die hun droom om bekend te worden nog moesten waarmaken. Het was de verdienste van het stadsbestuur dat ze deze buurt niet liet verloederen en zoveel mogelijk huizen en appartementen opkocht om er sociale woningen van te maken. Huis nummer 27 in de Sparstraat was zo'n woning, net zoals de meeste andere huizen in de straat. Toen Martin er zijn Volvo parkeerde, gingen de gordijnen van nummer 29 opzij.

'Al gespot door de burenen.'

'Ben en Lenka Oosterveld,' zei Lin. 'Allebei invalide.'

'Wie woont er aan de andere kant?'

'Een Somalisch koppel. Erkende vluchtelingen.'

Martin en Lin gingen het huis binnen met sleutels die in de auto van het slachtoffer gevonden waren. Ze troffen er dezelfde graad van wanorde aan als in die auto. In de gang lag een hoop schoenen op een rek. Vrijwel geen enkele schoen was met de passende andere schoen verenigd, alsof Leonard Mennes ze principieel uit elkaar had willen houden. In de woonkamer was Ikea goed vertegenwoordigd. De meubels zagen er nieuw en goed onderhouden uit. Ook hier rommel op tafel en kasten, maar hier en daar gesorteerd, zoals een stapel kranten en reclamefolders op een stoel en een doos oude batterijen op een dressoir. Er lag geen stof en de laminaatvloer was schoon. Ook het raam naar de straatkant was helder.

'Hier wordt regelmatig gepoetst,' zei Martin. 'En er zijn pogingen om orde te scheppen.'

'Wellicht door een poetsvrouw- of man van de Sociale Dienst,' zei Lin.

Martin moest aan zijn eigen poetsvrouw denken die wellicht nu aan het werk was in zijn huis.

Naast een grote flatscreen stond de hondenmand. Die was duidelijk niet nieuw. Erin lag een versleten hoofdkussen. Martin ging door de knieën en plukte een haar van het kussen.

'Niet zo lang en zwart. We zoeken dus een zwarte hond.'

Hij ging weer rechtop staan en zijn knieën kraakten.

'De bewoners van deze huizen mogen een huisdier houden?'

'Ja,' zei Lin. 'En maar goed ook. Voor sommigen is het hun enige gezelschap.'

'Wij hadden ooit een hond,' zei Martin. 'Het was vooral de hond van mijn vrouw. Op een dag stond ze ermee voor de deur. Hij was achtergelaten en was haar naar huis gevolgd. Ik zag het eerst niet zitten om hem te houden, maar Sylvia was dol op hem. Na haar dood werd ook hij ziek en heb ik hem laten inslapen.'

'Wat voor hond was het?' vroeg Lin.

'Kruising van een Labrador en nog iets. Een echte lummel. Zo hebben we hem dan ook genoemd. Lummel.'

'Ik zou ook wel een hond willen,' zei Lin. 'Maar hij zou veel alleen zijn. Wellicht zou hij uit verlatingsangst mijn hele inboedel vernielen.'

'Alleen zijn kan je leren,' zei Martin. 'Ook honden kunnen dat. Hoe zit dat met die vriend van je, hoe heet hij ook alweer?'

'Richard. Hij is aan het trainen voor de Iron Man van Hawaï.'

'Dus het gaat goed met hem? En jullie?'

'Tot hiertoe mag ik niet klagen.'

Voor Richard had Lin een andere man gekend, een zekere Filip. Martin had hem één keer ontmoet. Een aardige kerel, zo leek het, maar Lins complete tegenpool. Niet atletisch en een hoofd dat naar dikke boeken stond. Een jonge professor Scandinavische talen.

Het leek de goede kant op te gaan met hun relatie, maar toen had Filip Lin onverwachts ten huwelijk gevraagd en had Lin bijzonder koude voeten gekregen. Ze had het zonder veel omhaal uitgemaakt. Lin moest je niet in het nauw drijven, wist Martin, op geen enkel gebied.

Ze gingen op de eerste verdieping kijken en troffen daar de slaap -en badkamer aan van een vrijgezel. Een slordig opgemaakt bed en een kleerkast waarin de kleren niet gelegd maar gegooid leken. Een wastafel met het scheergerief van een man. Ook twee handgewichten. Martin pakte ze op en probeerde ze. Ze voelden licht aan en Martin was tevreden over de kracht in zijn armen. Leonard had dus zorg besteed aan zijn biceps. En ook aan zijn lichaamsgeur want er stond een flesje aftershave.

'Zijn computer?' vroeg Martin, toen ze weer beneden waren.

'Een laptop. Meegenomen voor onderzoek,' zei Lin.

Martin ging nog eens naar de hondenmand kijken, liep de keuken in waar een zak droge hondenbrokken stond en keerde terug naar de hondenmand.

'Ik mis hier iets. Jij?'

Lin keek in het rond, maar had geen antwoord.

Martin liep naar de voordeur.

'Zo'n hond, losgelaten, waarschijnlijk geschrokken, zou die op de duur niet naar huis terugkeren? Acht kilometer is toch niet ver?'

'Nee, acht kilometer is niet ver,' beaamde Lin.

Martin kon haar bij momenten een onbeholpen gevoel geven, door vragen te stellen of vaststellingen te doen, waar zij niets zinnigs op kon zeggen.

Ze belden aan bij Ben en Lenka Oosterveld.

Een gezette man van middelbare leeftijd deed open. Hij droeg een geel hemd dat over zijn buik spande.

'Politie?' vroeg hij.

'Inderdaad,' zei Martin. Hij toonde zijn legitimatie en stelde zichzelf en Lin voor.

Ze volgden Ben Oosterveld naar binnen.

Het huis had dezelfde indeling als dat van Leonard, maar was er het spiegelbeeld van. Lenka Oosterveld wachtte hen in de woonkamer op en nodigde hen uit te gaan zitten. Geen Ikea hier, maar zware, eiken meubelen die te groot leken voor de ruimte. Op een kast stond een aanzienlijke verzameling hommels. Een halve dagtaak om die af te stoffen, dacht Martin.

'Ik heb net koffie gezet,' zei Lenka.

'Graag,' zei Martin en ook Lin knikte.

Lenka was klein en had iets Slavisch in haar gezicht. Ze sprak ook met een accent.

Zowel Ben als Lenka leken zich normaal te bewegen en Martin vroeg zich af wat hun handicap kon zijn.

'Lennie is dus echt dood?' vroeg Ben, toen de koffie op de salontafel stond.

'Ik vrees van wel,' zei Martin. 'Kenden jullie hem goed?'

'Hij was al enkele jaren onze buur. We kenden zijn verleden. Hij vertelde er ons zelf over. Hij leek vastbesloten zijn leven te beteren. Een geschikte kerel. Hij bracht vaak onze boodschappen mee van de supermarkt. Ik heb een ongeneeslijke hartafwijking en mijn vrouw is chronisch vermoeid.'

'Kreeg hij veel bezoek?' vroeg Lin.

'Niet dat we weten,' zei Ben. 'We hielden hem natuurlijk niet constant in het oog. Maar hij was stil. Maakte nooit lawaai. Nooit luide muziek. Zelfs toen hij een hond nam, hadden we geen last.'

'Hoelang had hij die hond al?' vroeg Martin.

'Nog niet lang,' zei Ben. 'Amper een maand. Verzacht de eenzaamheid, zei hij, toen ik hem er iets over vroeg.'

'Wat voor hond was het?' vroeg Lin.

Ze sloeg een notitieboekje open.

'Ik heb geen verstand van hondenrassen. Een soort jachthond. Zwart. Mooi beest. Maar ...'

'Maar?' vroeg Martin.

'Er leek iets mis mee. Hij leek niet goed te kunnen lopen. En één keer zag ik Lennie hem naar binnen dragen. Misschien was hij ziek.'

Lin schreef in haar boekje.

'Wat is er precies met Lennie gebeurd?' vroeg Lenka. Haar stem trilde, alsof ze bang was voor het antwoord.

'Dat weten we nog niet,' zei Martin. 'Hij is in elk geval geen natuurlijke dood gestorven.'

'Hij is dus vermoord,' zei Ben.

'Dat klopt,' zei Martin.

Een kreun ontsnapte aan Lenka's keel en Ben sloeg een arm om haar heen.

'Lenka heeft tijdens de oorlog in Bosnië veel familieleden verloren,' zei Ben. 'Ook al is dat lang geleden, ze kan dit soort verhalen niet meer verdragen. Soms zetten we het nieuws op tv af als het weer over geweld gaat.'

'Dat spijt me, zei Martin. En het spijt me ook dat ik dit moet vragen, maar waar was u vorige nacht, tussen acht uur 's avonds en zes uur 's morgens?'

'Thuis, zoals altijd,' zei Ben zonder verpinken. 'We hebben tv gekeken tot middernacht en zijn dan gaan slapen. Ik heb nog even door het raam gekeken en Lennies auto stond er niet.'

'Goed. Prima. Bedankt.'

Ze stonden op. Martin zag een opengeslagen laptop op een tafeltje in een hoek. Het moderne apparaat vloekte met de rest van de inboedel.

'Als u nog iets te binnen schiet, aarzel niet mij te contacteren.'

Hij gaf Ben Oosterveld zijn kaartje. Aan de voordeur, vroeg Ben: 'Gaat u ook nog met de mensen aan de andere kant spreken?' Hij knikte naar het huis van de Somalische vluchtelingen.

'Dat waren we van plan, ja,' zei Martin.

'Ze zijn niet thuis. Ze moesten deze namiddag in de stad zijn voor administratieve zaken. Aardige lui. Maar wat gesloten.'

'Mohamud en Aayan Farax,' zei Lin toen ze weer in de auto zaten.

Het was weer beginnen regenen en Martin verontschuldigde zich voor de schrapende ruitenwissers.

'Wat vertelden ze deze morgen aan de collega's?'

'Ongeveer hetzelfde verhaal als dat van de Oostervelds. Lennie was een aardige, behulpzame man. Geen last van de hond die ze nauwelijks gezien hebben. Hij blafte nooit, zeiden ze. Ze schrokken wel toen er politie aan hun deur stond. Ze dachten dat er iets niet in orde was met hun dossier.'

'Bang van de politie,' zei Martin. 'Misschien begrijpelijk in hun situatie.'

Hoe was het gesteld met de reputatie van de ordehandhavers, hier en elders? vroeg Martin zich af terwijl ze terugreden naar de stad. Niet bijster goed, besloot hij. Soms was de politie redder in nood, maar vaak was ze boeman en instrument van een onderdrukker. Hij durfde met de hand op het hart zeggen dat hij nog nooit iemand onderdrukt had. Onder druk zetten had hij natuurlijk wel gedaan, tijdens ondervragingen, al verkoos hij list en tactiek om zijn doel te bereiken. De verdachte laten geloven dat alles in orde was, terwijl hij of zij zich in de val praatte. Het waren altijd mooie momenten als dat lukte.

3

(maandag 13/2, 11.16u)

Ilja Beck moest aan de benen van Lin Simona denken, toen hij bij het Samaritanen Ziekenhuis uit zijn auto stapte. Lin had deze morgen een strakke jeans gedragen en die hadden haar fraaie kuiten goed doen uitkomen. De rest van collega Simona mocht er ook wezen en Ilja vervloekte zichzelf dat hij zo over haar dacht. Lin Simona had in de drie jaar dat ze samenwerkten nooit meer dan professionele belangstelling voor hem getoond. Kwam dat omdat hij zijn gevoelens voor haar nooit had laten merken? Hij had altijd de stoere vrijgezel uitgehangen. Vriendinnen hier en vriendinnen daar. Absoluut geen tekort aan vrouwelijke belangstelling. Terwijl de breuk met Rita, twee jaar geleden, nog altijd pijn deed. Maar daar had hij nooit iets over gelost. Niemand wist van het bestaan van Rita af, ook Martin niet, die Ilja een beetje als een tweede vader beschouwde. Lin zette een stap opzij in Ilja's hoofd toen hij Seppe Sandberg bij de onthaalbalie zag. Ze waren allebei verbaasd.

'Heeft Martin je gevraagd naar hier te komen?'

'Nee,' zei Seppe. 'Maar ik veronderstelde dat ik dat moest, omdat ik belast ben met het buurtonderzoek. Elisabeth Helman woont in die buurt, dus ...'

'Ja, goed. Geen probleem. Dan doen we dit samen. Waar kunnen we mevrouw Helman vinden?'

'De oranje pijlen volgen, dan de lift of de trap naar de tweede verdieping, kamer 195, niet?'

Seppe vroeg het aan de dame achter de balie. Die lachte op een manier die bij haar functie paste.

'Jazeker.'

Martin is in sommige zaken uiterst nauwgezet, dacht Ilja, terwijl ze de trap verkozen boven de lift. In andere is hij soms storend nonchalant. Seppe leek erop gebrand het verhoor te doen. Normaal voor een beginnende

rechercheur. Zo was hijzelf ook geweest. Maar Martin leek psychologische evidenties soms te negeren.

Elisabeth Helman was een dame van een eind voorbij de zeventig met grijs, pluizig haar dat als een halo rond haar hoofd zweefde. Ze droeg een kamerjas en zat aan een tafeltje in een magazine te bladeren. Ze zette een bril af toen de inspecteurs binnenkwamen. Er stond een tweede bed, maar de bijhorende patiënt was niet aanwezig.

Ilja en Seppe stelden zichzelf voor en lieten hun legitimatie zien.

'Ik had jullie al verwacht,' zei Elisabeth.

'Ach zo?' vroeg Ilja.

'Toen ik deze morgen al die politie zag in onze straat dacht ik: Hier is iets ernstigs aan de hand. Ze gaan zeker de hele buurt ondervragen. En uitgerekend nu moet ik naar het ziekenhuis.'

'Er is inderdaad iets ernstigs gebeurd,' begon Seppe, die zijn notitieboekje al had opengeslagen.

'Hoe gaat het met u?' onderbrak Ilja hem.

'Prima hoor. Niks aan de hand. Voorlopig toch niet. Maar ze gaan me helemaal binnenste buiten keren, voor alle zekerheid. Ik heb toch wat klachten waar de huisdokter niet meteen raad mee weet. De ouderdom waarschijnlijk.'

'U ziet er goed uit,' zei Ilja.

Hij zat op het bed, terwijl Seppe op een stoel tegenover mevrouw Helman had plaatsgenomen.

'Dank je. Dat is heel lief van je. Jij mag er ook best wezen.'

Elisabeth lachte koket en bloosde. Seppe schoof onrustig op zijn stoel.

'Ja, goed. Mevrouw Helman ...'

'Zeg maar Betty.'

'Eh ... Betty. Wij wilden graag weten of u deze morgen, heel vroeg, iets gehoord of gezien heeft in uw straat, meer bepaald bij de Volkswagen Passat die ongeveer tegenover uw woonst geparkeerd stond.'

'Nou jongeman, ik ken niks van auto's, maar u bedoelt waarschijnlijk die oude bak waar jullie allemaal omheen stonden.'

'Ja. Precies.'

'Ik zag pas achteraf dat het een oude bak was hoor.'

'Hoe bedoelt u, achteraf?'

'Ik bedoel later. Toen ik me had gewassen en klaargemaakt om hierheen te vertrekken.'

'Hoe laat was dat?'

'Dat moet zo rond half acht geweest zijn. Ik geloof dat ik u gezien heb. U stond met wat mensen te praten.'

'Dat kan, maar u zei achteraf. Was u dan eerder wakker?'

'Zeg dat wel. Ik heb heel slecht geslapen. De opname hier spookte door mijn hoofd. Het was nog heel vroeg.'

'Hoe laat?'

'Dat weet ik niet, het spijt me. Maar ik ben opgestaan en heb wat melk gedronken. Ik ben aan het raam gaan kijken en toen zag ik die man.'

'Welke man?'

'Tenminste, ik denk dat het een man was. Ik had mijn bril niet op, begrijpt u?'

'U draagt een bril om ver te zien?'

'Jammer genoeg wel. Maar ik zie nog wel iets, hoor. Alleen is het allemaal wat flou.'

'Wat flou ...' echode Seppe.

Hij schraapte zijn keel en kneep in zijn neus.

'Betty?' vroeg Ilja.

'Ja lieverd?'

'Voor hoeveel procent denk je dat je een man zag?'

'Toch voor zo'n tachtig procent.'

'Dat is toch al veel,' zei Ilja.

'Vind ik ook. En ik zag ook hoe hij een hond uit die auto haalde.'

'Wat voor hond was het?'

'Geen idee. Maar hij was donker, misschien zelfs zwart. En ze liepen traag. Ze hadden helemaal geen haast.'

'Liepen ze het bos in?'

'Nee, ze liepen gewoon de straat uit, tot ik ze niet meer kon zien. Daarna ben ik weer op mijn bed gaan liggen, maar ik heb geen oog meer dichtgedaan.'

'Dus, als ik u goed begrijp,' zei Seppe,' hebt u, weliswaar niet duidelijk, een man gezien die een hond uit de auto haalde en met die hond de straat uitliep.'

'Precies,' zei Betty.

'U herkende de man niet? Ik bedoel, hij woont niet in uw straat?'

'Daar ben ik zeker van. Ik ken niemand in de straat met een zwarte hond. Of iemand moest die net gekocht hebben. Wat is er eigenlijk gebeurd? Iets ernstigs, zei u.'

Ilja haalde een archieffoto van Leonard Mennes uit de binnenzak van zijn jas. Seppe keek er verbaasd naar.

'Hebt u deze man ooit in uw straat of in de buurt gezien?'

Betty zette haar bril op en keek zorgvuldig.

'Nee. Ken ik niet. Nooit gezien. Is hij de eigenaar van de auto?'

'Ja. En hij werd deze morgen dood aangetroffen op de camping achter het bos.'

'O, wat erg. Dood. U bedoelt, vermoord?'

'Ik vrees van wel.'

Betty legde een hand op haar borst en Ilja hoopte dat ze geen hartkwaal had. Maar ze herstelde zich snel.

'Er zijn op die camping wel meer dingen gebeurd sinds die er verlaten bij ligt. Maar een moord, nog nooit. Je moet van niks meer opkijken tegenwoordig, niet? Zelfs niet in onze nette buurt. Geweld kan altijd en overal plaatsvinden.'

'Daar hebt u jammer genoeg gelijk in,' zei Ilja. 'Maar we doen er alles aan om dat te voorkomen.'

Ze stonden op en namen afscheid. Ilja gaf Elisabeth een kaartje.

'We nemen misschien nog contact met u op. En als u zich nog iets herinnert ...'

'Dan bel ik u. U bent alleraardigst.'

'Dank u. Dat bent u ook.'

'U mag er ook zijn,' zei Elisabeth toen ze Seppes hand schudde.

'Eh, ja,' antwoordde Seppe onwennig. 'Tot ziens, mevrouw.'

'We hebben niet gevraagd of er nog iemand op dat appartement woont,' zei Seppe toen ze door de gang liepen.

'Heb ik al gecheckt,' zei Ilja. 'Mevrouw Helman is twintig jaar weduwe en woont al zolang alleen.'

'Aan die foto heb ik niet gedacht,' zei Seppe.

'Kan gebeuren,' zei Ilja. 'Ik vergeet ook wel eens iets.'

'Wat een pech toch,' zei Seppe. 'Onze enige getuige is een oude, slechtzijnde vrouw.'

'Je komt in onze branche Murphy vaak tegen,' zei Ilja op de parking van ziekenhuis.

'Murphy?'

'Murphy en zijn wet.'

'O ja.'

'En je kan het ook positief zien. Mevrouw Helman heeft ze nog allemaal op een rijtje. Haar verklaring is dus betrouwbaar. Rij je naar de Kubus?'

'Ik moet nog iemand in de Lindenwijk ondervragen,' zei Seppe.

'Goed. Tot later dan.'

'Tot later. En ... bedankt.'

Ilja keek zijn jonge collega na terwijl die naar zijn auto stapte. Jong en gedreven. Daardoor wat gespannen. Maar dat was hij ook geweest, twaalf jaar geleden, toen hij was begonnen. Hij was nu vierendertig, maar herinnerde zich zijn eerste gestuntel maar al te goed.

(maandag 13/2, 15u)

'Leonard Mennes was taai,' zei Eelco Simmel. 'De eerste slag raakte hem waarschijnlijk niet goed, maar moet toch hard aangekomen zijn. De tweede deed hem door de knieën gaan.'

Eelco stond samen met Martin en Lin in de autopsiezaal van het Forensisch Centrum. Leonard Mennes lag op een aluminium tafel. Zijn ogen en mond waren nu dicht. Zijn huidskleur deed Martin denken aan een verschoten badmat thuis, die hij dringend moest vervangen.

'Kijk maar eens naar die wonden,' ging Eelco verder. Martin en Lin neigden zich naar het lichaam toe. Eelco draaide het hoofd zodat ze de schade achteraan goed konden zien.

'Twee rechthoekige verwondingen van ongeveer vijf centimeter op zes, de ene iets boven de andere, de onderkant van de rechthoeken dieper in de schedel dan de bovenkant.'

Eelco wees naar de bovenste wonde.

'Deze is van de eerste slag. Een serieuze deuk, maar niet fataal. Het moordwapen maakte nog een opwaartse curve, wat erop wijst dat de moordenaar kleiner is dan ons slachtoffer. De barst van de tweede slag is dieper en veroorzaakte de kortsluiting die Leonard naar de aarde stuurde. Daar heeft hij nog een minuut of wat geleefd.'

'Het moordwapen is een hamer, zei je?' vroeg Martin.

'Daar ben ik nu wel zeker van. Misschien een kleine voorhamer. Makkelijk mee te nemen. Makkelijk weg te steken in een riem. We hebben Leonards bloed gevonden op gras, een tweetal meter van zijn lichaam. Daar heeft de moordenaar zijn wapen aan schoongeveegd.'

'Wie gaat er nu met een voorhamer naar een verlaten camping zo vroeg in de ochtend, eigenlijk nog nacht?' vroeg Lin.

'Iemand die daar klussen opknapt?' zei Martin.

'De eigenaar van camping De Zwaan is een zekere meneer Willy Reinhardt,' zei Lin. 'Hij zei dat er niemand op het terrein hoort te zijn, maar geeft toe dat het makkelijk te betreden is. De camping is al zeven jaar dicht. Meneer Reinhardt heeft nu een pizzeria in het centrum van Vrijborg.'

'Verblijven er geen zwervers of andere lieden in die oude caravans?'

'In één ervan hebben we inderdaad sporen gevonden van iemand die daar overnachtte. Maar die sporen waren oud.'

'Vluchtelingen worden in ons land gelukkig goed opgevangen,' zei Martin.

'Maar er kunnen er altijd een paar verdwalen.'

'Een vluchteling die moordt voor papieren en een gsm, de papieren van de auto meeneemt, maar de auto laat staan?' zei Lin. 'Onwaarschijnlijk.'

'Behalve als hij niet met een auto kan rijden,' zei Martin. 'Maar dat is allemaal speculatie. Je moet al heel wanhopig zijn of boosaardig om zo iets te doen. Wat heb je verder nog te melden over Leonards interne keuken, Eelco?'

'De restanten van een boterkoek en koffie in zijn maag. Ook alcohol in zijn bloed, maar minimaal. Hij was vrij nuchter bij zijn overlijden. Zijn longen waren verrassend schoon, zijn rookgewoonten in acht genomen. Hij verkeerde eigenlijk in goede lichamelijke conditie.'

'Geveld in de fleur van zijn leven, dus,' zei Martin.

'Zo zou je het kunnen stellen.'

'En, beste Eelco. Zoeken we een vrouw of een man?'

'Kan allebei, beste Martin. Maximum één meter vijfenzeventig groot, met een krachtige zwaai in de arm.'

Het Forensisch Centrum was op vijf minuten wandelen van de Kubus. Ze gingen door de passage van een winkelcentrum en Lin vertraagde even bij een sportzaak.

'Moet je wat kopen? We hebben alle tijd,' vroeg Martin.

'Niet om hardloopschoenen te kopen,' zei Lin. 'Daar moet je echt je tijd voor nemen. Nee, dit doe ik later wel.'

'Ik heb vroeger ook aan hardlopen gedaan, weet je?'

'O ja?'

Lin kende de tegenzin van Martin om afstanden te voet af te leggen, laat staan te rennen.

'Mijn moeder stuurde me al voor mijn tiende naar de judo klas. Je moet jezelf kunnen verdedigen en je leert er gezonde discipline, vond ze. Daar had ze gelijk in. Ik hield er wel van en ik kreeg de technieken vrij makkelijk onder de knie. Het heeft me ook geholpen bij mijn opleiding als politiegagent. Maar waar ik van in het begin een hekel aan had waren de looptrainingen. Minstens twee keer per week gaan rennen in het bos. Goed voor de algemene conditie.'

'Dat is zo,' zei Lin.

'Ik was er zelfs goed in. Maar ik haatte het. Ik weet niet waarom.'

'Je mag er niet te hard invliegen,' zei Lin. 'Je moet rustig beginnen, aan een tempo waarbij je nog kan praten. Vooral mannen lijken altijd een wedstrijdje te willen lopen.'

'Zoals jouw Richard?'

'Ten eerste is hij niet *mijn* Richard en ben ik zeker niet *zijn* Lin. God beware me. Ten tweede is hij een semiprofessionele triatleet en bemoei ik me niet met zijn trainingen. We gaan zelden samen hardlopen.'

'Romantisch,' zei Martin.

'Dat zijn we inderdaad niet en maar goed ook.'

'Un crime passionel,' zei Martin, terwijl ze het politiegebouw binnengingen.

'Wat?'

'Leonard Mennes ontmoet op die camping een minnaar of minnares, bijvoorbeeld om de relatie te beëindigen. Het loopt behoorlijk fout en de andere besluit de breuk nog wat definitiever te maken.'

Lin was het gewend dat Martin, tijdens een onderzoek, schijnbaar uit het niets de wildste theorieën verzon. Hij deed dit om een geblokkeerde gedachtestroom weer op gang te brengen. Toch keek ze elke keer op van zijn creativiteit. Collega's die hem niet goed kenden ergerden zich eraan en

sommigen vroegen zich zelfs af of de middelbare leeftijd de hoofdinspecteur parten begon te spelen.

'Iemand was in elk geval boos genoeg om hem de hersens in te slaan. Die hond moet behoorlijk geschrokken zijn.'

'En heeft hem niet kunnen verdedigen,' zei Martin. 'Misschien was hij inderdaad ziek, zoals Ben Oosterveld speculeerde. Hoe is Lennie aan die hond gekomen? Heeft hij hem gekocht of heeft hij hem gevonden zoals Sylvia onze Lummel?'

'Dat is Hafida aan het checken,' zei Lin. 'Ze doet navraag bij alle dierenwinkels, hondenfokkers en asielen in en rond Vrijborg. In het beste geval is hij legaal gekocht en gechipt. In het slechtste geval ...'

'Is het een anonieme zwerver,' zei Martin. 'Die nu weer dakloos is.' In de gangen van de Kubus kwamen ze commissaris Linda Versteeg tegen. Lin liep door naar de cafetaria.

'Dag Martin. Hoe gaat het met onze nieuwe aanwinst, inspecteur Sandberg?'

'Goed, hoop ik. Ik ken hem natuurlijk nog niet.'

'Ja, het spijt me dat ik hem zo onverwachts in je team gedropt heb. Maar je kon een extra kracht gebruiken, dacht ik. Hij was de beste van zijn jaar op de politieschool en als ik me niet haastte was een ander met hem weg. Wat assertief rekruteren kan geen kwaad, niet?'

Van rekruteren wist Martin niets dus zei hij maar ja. Linda Versteeg was geen slechte baas en eigenlijk een aardige vrouw. Ze was twee jaar jonger dan Martin en woonde met haar man in een kleine villa, even buiten Vrijborg. Ze hadden één zoon, die net zijn ingenieursdiploma had gehaald en op wie ze erg trots waren. Linda hield van wandelen en op haar bureau stonden foto's van haar en haar echtgenoot langs bergpaden en veldwegen in heel het land. Huwelijksgeluk. Martin had het ook gekend.

'De zaak Mennes is de enige waar je op het ogenblik mee bezig bent, niet?'
'Er is ook nog die affaire met die jonge drugstrafikanten ...'

'Daar wil ik je wel van verlossen en aan een collega geven. Wat vind je daarvan? Een moord in de anders zo rustige Lindewijk gaat de aandacht van de pers trekken. We moeten dit prioriteit geven.'

'Zoals u wil.'

'Prima. Maar probeer toch ook wat te rusten. Je ziet er moe uit. Slaap je goed?'

'Dat valt wel mee.'

'Houden zo.'

Linda leek plots gehaast en nam met een wuifgebaar afscheid. Martin voelde aan zijn kin. Hij had zich nog altijd niet geschoren. Een blik in de spiegel van één van de toiletten bevestigde dat hij er vrij woest uitzag. Hij ging met de lift naar zijn kantoor een verdieping hoger en haalde uit de onderste lade van zijn bureau een toilettas. Daarna ging hij weer een toiletruimte in en ging aan een wastafel staan. Even later stond hij zich in onderhemd te scheren. Een collega kwam binnen en knikte. Hij was niet verbaasd Martin zo te zien. Martin durfde ook al eens op kantoor te blijven slapen als hij door een zaak werd opgeslorpt. Om die reden had hij zijn versleten sofa van het oude politiegebouw mee laten verhuizen. Het ding vloekte met het gladde interieur van zijn nieuwe kantoor en sommige collega's lachten hem er ongetwijfeld om uit. Maar hij sliep er net zo goed in als in zijn bed thuis.

Toen de scheerbeurt voorbij was, zag hij er weer ongeveer uit als na een weekendje zonder onverwachte oproepen.

(maandag 13/2, 21.55u)

Seppe Sandberg reed naar huis in de Toyota Yaris die zijn ouders onlangs voor hem hadden gekocht . De auto rook nog nieuw en de beschermende plastic was nog niet van de achterste fauteuils gehaald.

Enkelen van zijn nieuwe collega's hadden dit al opgemerkt en een lachje niet kunnen onderdrukken. Morgen ging die plastic eruit, wat zijn ouders daar ook van zouden vinden.

Het regende weer. De weg werd pover verlicht door hoge lantaarns en glom als olie.

Seppe had best nog wat langer op kantoor willen blijven, maar dan was hij wel de laatste geweest. Dat zouden de anderen wellicht vreemd gevonden hebben. Zelfs Martin was naar huis gegaan.

Geen probleem. Hij kon thuis verder werken. Alles wat hij nodig had stond op zijn laptop. Maar hij was moe, moest hij toegeven. De zaak Mennes had meteen veel energie van hem gevergd. Hij had zichzelf al tweemaal vervloekt om een stommitieit. Eerst had hij vergeten zijn naam te zeggen aan de chef bij Mennes' auto en daarna had hij Mennes' foto vergeten mee te nemen naar de ondervraging van Elisabeth Helman. Hij had zich gedragen als een groentje.

Martin had nog meer indruk gemaakt dan de eerste keer dat Seppe aan hem was voorgesteld, wat Martin zich niet eens had herinnerd. De grote speurder had het blijkbaar te druk gehad.

Seppe was met bibberende benen aan het buurtonderzoek begonnen.

Misschien had de stress hem de foto doen vergeten. Uitgerekend hij, die op de politieschool de bijnamen 'Het Brein' en 'Mr. Cool' had, omdat hij veruit de slimste van zijn jaar was geweest en wegens zijn onverstoorbaarheid tijdens schietoefeningen en gevechtssimulaties.

Waarom was Ilja Beck bij het ziekenhuis opgedaagd?

Omdat Martin me niet vertrouwt? vroeg Seppe zich af.